

1Kor 9,16-23

2. niedziela po Trójcy Świętej

Tłumaczenie:

16 Jeżeli bowiem ewangelizuję,

nie jest mi [to] chluba,

koniecznością bowiem mi (na mnie) ciąży,

biada! bowiem mi jest,

jeżeli nie ewangelizowałbym.

17 Jeśli bowiem nieprzymuszenie to robię,

zapłatę mam,

jeśli zaś przymuszenie,

zarząd-domu [miałem]-powierzony

18 Co więc moją jest zapłatą?

aby[m] ewangelizując bezkosztową przedkładał ewangelie

ku nieużywaniu mocy (władzy) mojej w ewangelii.

19 Wolnym bowiem będąc od wszystkich* wszystkim* samego-siebie zniewoliłem,

aby[m] ich więcej (większą liczbę) **zyskiwał**.

20 I **stałem-się** Żydom jak Żyd,

aby[m] Żydów **zyskiwał**;

tym pod zakonem** jak [ten] pod zakonem**,

nie będąc sam pod zakonem**,

aby[m] tych pod zakonem** **zyskiwał**;

21 bezzakonnym** jak bezzakonny**

nie będąc bezzakonnym** Boga,

lecz w-zakonie-[będący]** Chrystusa,

aby[m] **zyskiwał** bezzakonnych**.

22 **Stałem-się** słabym słaby,

aby[m] słabych **zyskiwał**;

wszystkim* [ludziom] **zostałem** wszystkim*,

aby[m] na-wszystek*-[sposób] jakichś [ludzi] zbawił.

23 Wszystko* zaś czynię dla ewangelii,

aby[m] współdziałowcem jej **stał-się**.

Uwagi do tłumaczenia:

-16c: *ananke* – (wyższa) konieczność, przymus, przeznaczenie, dotkliwy los, udręka, coś nieuniknionego, związanego z cierpieniem, trudność, problem, spętanie, ograniczenie;

-16c: *epikeimai* – dosł. leżeć na, przyciskać (do dołu), uciskać, pchać, napierać, być natarczywym, gwałtownym

-17ac: *ekon* i antonim *akon* nie są przysłówkami, lecz participiami czynnymi w funkcji przymiotnika; *ekon* to dosł. jako ten dobrowolnie coś robiący, będący dobrowolnym, robiący coś z własnej, nieprzymuszonej woli, chętnie i świadomie, z ochotą i rozmysłem; oba podkreślają aktywne działanie, nie tylko jakiś stan umysłu

-17d: *pepisteumai* to 1 os. sing. strony biernej od *pisteuo* – wierzę, ufam, zawierzam; gramatycznie apostoł jest podmiotem, a nie *oikonomia* (– zarządzanie gospodarstwem domowym, majątkiem, kierowanie, administrowanie, organizowanie), które występuje w Akk.; jak zapłata w 17b;

-18b: *adapanon* to forma przymiotnikowa w Akk.; istnieje czasownik *dapanao* – wydawać pieniądze, wydatkować, ponosić wydatki, koszty; też narażać na wydatki, zużywać, wyniszczać

-18b: od czas. *tithemi*, dosł. kłaść, położyć, stawiać, umieszczać, umiejscawiać, wkładać, wstawiać, zasadzić, zdeponować, ustanowić, zarządzić

-18c: *katachraomai* – używać, czynić z czegoś użytek, zużyć, spożytkować, posługiwać się czymś; por. w.15a

-18c: *eksousia* to możliwość rozporządzania i decydowania, władza, siła, potęga, uprawomocnienie; por. Rz 13

-19a: Gen. *panton* i Dat. *pasin* gramatycznie mogą oznaczać osoby (masc.) i rzeczy (neutrum), lepiej tłumaczyć osobowo, bo *tous pleionas* w 19b to comparativus Akk. masculinum; także poniższe przykłady to „grupy” osób

-19bd 21c 22b: *kerdaino* to zyskuję przede wszystkim w znaczeniu osiągnięcia zysków, np. z działalności handlowej; odnoszę korzyści, zarabiam, uzyskuję coś, nabieram np. znaczenia, przybywa mi np. majątku; dalsze znaczenie to wykazuję się sprytem, przebiegłością, chytrą

-21abc: *anomos* i *ennomos* to formy przymiotnikowe (rzecz. to *nomos* – prawo, zakon Mojżesza, to co słusne, właściwe, obyczaj, zasada, ustawa) w funkcji rzeczowników osobowych; *anomoi* w NT często oznacza po prostu pogan, czyli wszystkich nie-Żydów; *ennomos* to zgodny z prawem, zakonem, trzymający się zakonu, legalny, prawomocny, słuszny

-22ab: *asthenes* to słaby, osłabiony, bezsilny, nędzny, marny, nic nie mogący, chory

-23a: *dia* to *euangelion*; *dia* z Akk. – ze względu na, z powodu, na rzecz, za przyczyną

-23b: *synkoinonos* to ktoś dzielący z kimś coś, mający/ biorący w czymś udział, partycypujący, uczestniczący w czymś, towarzyszący czemuś

Struktura, kontekst, najważniejsze pojęcia i motywy:

Zwraca uwagę osobisty i emocjonalny charakter wypowiedzi konsekwentnie prowadzonej w 1os. 1.poj. od w.15 do 23 i 26-27. Wcześniej apostoł bardziej fragmentarycznie posługuje się wyłącznie własnym przykładem lub sądem: por. 8,13- 9,3; 7,40.35.32.29.25n.12.6-8; 6,12.5; 5,9-12; 5,3; wyróżnia się 4,14-21; 4,3n; 3,10.1-2; 2,1-4; 1,14-17. Wyróżnia się też ciąg uzasadniającej i wzmacniającej partykuły *gar* – 5x bowiem, wszakże, w 16acd 17a i 19a, który został zarzucony w rozwinięciu „idei” zniewolenia będąc wolnym (*douloo* – to główny czasownik w w.19 połączony z Dat. *pasin* – wszystkim*) od w.20.

Rzadko spotyka się tak kunsztownie zbudowane wypowiedzi, jak w.20-23: -4x Dat. pl. i 4x Nom. sg (w 20c domyślnie) na określenie 4 grup ludzi (tworzą jakby 4 „strofy”), jak którymi lub którymi **stał się** apostoł + podsumowujące „wszyscy”* w Dat. w 22c; -4x wskazujące na cel i sens *hina* – aby z czasownikiem *kerdaino* – zyskuję, wraz z

odpowiadającym Datiwom Acc. pl. + podsumowujące *hina* z czasownikiem *sodzo* – zbawiam, interpretującym *zyskiwanie*, w 22d, przy czym, podobnie jak Dat. pl do 19a, zdania podrzędne *hina* nawiązują bezpośrednio do 19b. W podsumowującym 22cd nie ma mowy o *zyskiwaniu* wszystkich*, lecz „jedynie” *tinās* - jakichś, pewnych, niektórych

„Strofy” 2 i 3, charakteryzujące się 9-ciokrotnym występowaniem pojęć pokrewnych z rzecz. *nomos****, są rozszerzone o konstrukcję „nie będąc ...”, co również nawiązuje do egzystencjalnego partycypium *on* – będący w 19a. Bycie wolnym oznacza nie-bycie pod zakonem**, nie-bycie pozbawionym zakonu** Boga. Z kolei w ich obrębie wyróżnia się dalsze rozszerzenie „lecz w-zakonie-[będący] Chrystusa***” (niedające się na polski przetłumaczyć osobowo i przymiotnikowo *ennomos*** *Christou*). Gdyby przyjąć podsumowującą 22cd za „strofę” 5, to właśnie uzupełnienie w 21c znajduje się w centrum!

„Strofa” 4. mówiąca o „słabych” wyróżnia się powtórzeniem czasownika „**stawać się**” oraz brakiem partykuły porównawczej *hos* – jak, co wskazuje na prymarne utożsamienie apostoła z tą grupą. Najbliższym kontekstem jest tu rozdział 8 wzywający do powściągnięcia własnej pychy poznania i władzy i niejedzenia mięsa ofiarniczego w świątyniach pogańskich ze względu na słabych braci, którzy mogą popełnić tym samym bałwochwalstwo, co skończy się ich zgubą (szczególnie 8,9-13; por. też 1,27; 2,3; 4,10; 10,14nn; 12,22).

W.23 zamyka klamrą temat ewangelii – 16ae (też tworzy wewnętrzną klamrę) oraz klamrowe i paralelne 18bc, a także temat stawania się apostoła - 20a i 22a, które okazują się ze sobą nierozzerwalnie splecione.

Próba podsumowania:

Co apostoł tak usilnie uzasadnia? Swoją wizję ewangelii i jej egzystencjalnej, a więc daleko wykraczającej poza samo jej – zwłaszcza pierwsze - głoszenie, reprezentacji w świecie: nie z pozycji siły, władzy, mądrości, poznania, wywyższania się, sukcesu, nie w oczekiwaniu czegoś adekwatnego w zamian, lecz w wolności posłuszeństwa Chrystusowi: w słabości, cierpieniu, niewoli, wyrzeczeniu się siebie, bez oczekiwania na sukces. Tylko tak „przedłożona” w świecie ewangelia daje możliwość zbawienia wszystkich ludzi.

Tekst grecki:

16 εἰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι,
οὐκ ἔστιν μοι καύχημα·
ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται·
οὐαὶ γὰρ μοί ἐστιν

ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι.

17 εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω,
μισθὸν ἔχω·
εἰ δὲ ἄκων,
οἰκονομίαν πεπίστευμαι·

18 τίς οὖν μοῦ ἐστίν ὁ μισθός;
ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον
εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἑμαυτὸν ἐδούλωσα,
ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω·

20 καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος,

ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω·

τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον,

μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον,

ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω·

21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος,

μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔνομος Χριστοῦ,

ἵνα κερδάνω τοὺς ἀνόμους·

22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής,

ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω·

τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα,

ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

23 πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον,

ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.